

Jezuicka

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Stare Miasto

Atrybuty: Nazwy pochodzące od wyrazów pospolitych Nazwy społeczne Od nazw zgromadzeń zakonnych

Rok utworzenia nazwy:

Opis

Jezuici wł. Towarzystwo Jezusowe - męski papieski zakon apostolski Kościoła rzymskokatolickiego, zatwierdzony przez papieża Pawła III w 1540 roku w celu walki z reformacją i publicznego nauczania. Sprowadzeni do Polski w 1564 roku przez ówczesnego biskupa warmińskiego Stanisława Hozjusza, działali do chwili kasaty przez papieża Klemensa XIV w 1773 roku. Ulica odchodziła od kolegium jezuickiego wzniesionego tu w XVII wieku.

Ciekawostki

Początkowo stanowiła jedną ulicę wraz z Kanonią, zwana ul. Św. Jana. Mieszkali tu kanonicy, uczniowie i duchowni. Zmiana nazwy nastąpiła wraz z nabyciem dóbr przez jezuitów w 1608-26, nazywała się wtedy Zamkowa. W 1598 miasto podarowało ulicę Jezuitom. Od 1659 zwała się już Jezuicka lub ulica od Oyców Jesu. W latach 1781-4 mieszkało tu aż 91 Żydów, którzy wreszcie zostali wypędzeni z miasta. Po zniszczeniach wojennych odbudowano ulicę w 1953-6.

Stan obecny:

Nr 1/3: Kolegium Jezuitów. Od strony rynku stanowiła w XVI w. oddzielną kamienicę, której właścicielem był Jan Zawisza. W 1519 właścicielami zostali Fukierowie, a w końcu XVI w. Zygmunt Ekiemberger. W 1600-25 właścicielem został malarz Piotr. Następnie przeszła w ręce Aleksandra Gizy, handlarz zbożem i suknem. Od XVII w. kamienica była w posiadaniu Franciszka Witthoffa, który wstąpił do zakonu i oddał mu posesję. Budynek przerobiono na klasztorny dla jezuitów w 1729-34 ze scalenia 3 kamienic, wg projektu Karola Baya. Działały tu biblioteka, drukarnia i apteka. Po kasacie zakonu w 1773 gmach przejęła Komisja Edukacji Narodowej. W latach 90-tych zamieszkał w niej znakomity architekt Jakub Kubicki (1758-1833). W 1809 założono tu Wydział Lekarski

Warszawski, którego prezesem został Staszic, a dziekanem Hiacynt Dziarkowski (słynny chirurg, który jako pierwszy stosował szczepionkę przeciw ospie na szeroką skalę). Dziekan miał umowę z proboszczem, że zwłoki z prosektorium będą chować na przykościelnym cmentarzu, płacąc za każdą trumnę. Awantura wybuchła, kiedy okazało się, że w każdej trumnie są po 4 zwłoki... Szkoła działała 8 lat, kiedy wcielono ją do UW. Po przeniesieniu z ul. Długiej konwikt pijarów, oni zajmowali ten budynek w latach 1834-64; cały czas działała drukarnia. W 1840 założono tu Szkołę Farmaceutyczną z dwuletnim tokiem nauczania. W szkole nauczali chirurg Andrzej Janikowski, botanik Michał Szubert, fizyk, chemik i znawca minerałów Józef Bełza oraz zoolog i farmakolog Ferdynand Werner. W 1857 szkoła przestała istnieć, a studentów przeniesiono na Wydział Farmaceutyczny Akademii. Szkołę ukończyło 250 osób. W latach 1872-1939 budynek zajmowało Archiwum Akt Głównych. Po wojnie ocalało aż 75% fasady. W czasach PRL-u działał tu komisariat milicji w którym zamęczono studenta Grzegorza Przemyska. Obok mieścił się Urząd Stanu Cywilnego.

Nr 2: Kamienica. Powstała w XVI w., przebudowana w 1541 dla kanonika Stanisława Bonieckiego. Po zniszczeniu w czasie powstania, odbudowana w 1959-61.

Nr 4: Gimnazjum Zaluscianum. Kamienicę utworzono w 1722-27, łącząc 3 inne kamienice w jedną, wg projektu Karola Baya. Mieściła w sobie kolegium jezuickie, ufundowane przez biskupów płockiego i krakowskiego: Ludwika i Andrzeja Załuskich. Wykładowcami byli m.in. Grzegorz Piramowicz, Franciszek Bohomolec i Adam Naruszerwicz, Albertrandi. Po kasacie zakonu nadal mieściła się tam szkoła. Uczniowie byli dość swawolni, za czasów saskich nawet zdarzało się, iż zaczepiali przechodniów... Nie tłumila wesołości bliskość cmentarza ani zakonnicy. W 1773, po kasacie zakonu, budynek przeszedł na własność KEN, a potem została własnością księgarza Dufoura. Później mieszkali tu Jakub Kubicki, Franciszek Pinck, mieściła się tu Szkoła Lekarska, potem realna średnia, a w latach międzywojennych Muzeum Pedagogiczne.. Rok 1944 budynek przetrwał w dobrym stanie, zachował salę teatralną. Renowację prowadził w 1953-9 Witold Kłębkowski na potrzeby Nauczycielskiego Domu Kultury, w którym mieścił się również Teatr Adekwatny.

Tablica poświęcona Pracownikom Edukacji Narodowej, ufundowana w 1923 przez nauczycielstwo odrodzonej Polski.

Nr 6: Kamienica Biskupów Poznańskich. Powstała na zakupionym w 1547 przez biskupa Benedykta Izbieńskiego terenie, gdyż do 1798 Warszawa podlegała biskupowi poznańskiemu. W 1607 budynek spłonął, odbudowano go w 1611. Budynek przekształcano w XIX w. Po zniszczeniach wojennych odbudowana wg proj. Stanisława Żaryna. Po wojnie umieszczono tu Towarzystwo Archeologiczne, a w piwnicy działa restauracja Świętoszek.

Nr 8: Kamienica Feliksa Szymanowskiego. Powstała w 1840 z połączenia dwóch kamieniczek z XV wieku. Mieszkał tu w XVIII w. malarz Marteau. W 1953 odbudowana wg proj. Stanisława Żaryna.

Data nadania nazwy: XVII wiek
